

ANAYASA ve CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ

Ahmet H. BOYACIOĞLU

A) Prof Dr. Muammer AKSOY ülkemizin ender yetiştirdiği, yurdunu ve insanlarını seven, Atatürkçü düşünen ve Atatürkçülüğün yılmaz savunucusu olan bir hukuk bilgini, bilim ve siyaset adamıydı. Ne yazık ki, ülkenin kendisine en çok gereksinim duyduğu bir sırada, kara vicdanların hükmettiği kara eller tarafından sıkılan kurşunlarla katledildi.

Muammer Aksoy'la yakın dostluğum vardı. Onunla günün hukuksal sorunlarını tartışmaktan ve fikir alış verişinde bulunmaktan haz duyar, hatta zaman zaman birbirimize yazılı düşünceler verirdik. Genelde Hoca ile fikirlerimiz arasında benzerlik ve paralellik olduğu halde, bir konuda hiç anlaşamazdık. Ben, Hoca'nın Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu sözcülüğünü yaptığı 1961 Anayasasının 86. maddesinde kurallaşan toplantı yeter sayısının, 1982 Anayasasıyla değişikliğe uğratılmasını Cumhuriyetin temel niteliklerinden birini oluşturan "Demokratik Devlet" yapısını bozduğunu öne sürerken O buna karşı çıkar, "Demokratik Devlet" düzeneyle bunun bir ilişkisi olmadığını savunurdu.

Benim yaklaşımına göre, Cumhuriyetin temel niteliklerinden biri olan "Demokratik Devlet" kavramı, anlamını ve gücünü Anayasa'nın 6. maddesinde yer alan "Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir" hükmünden almakta, başka bir anlatımla "Milli Egemenlik" fikrini temel kavram olarak kabul etmektedir. Gerçi 1924 Anayasasının 3. maddesi de bu kuralı benimsemekte ve "Hakimiyet bilâ kayd-u şart Milletindir" hükmünü kabul etmekte ise de, "Demokratik Devlet" sisteminin, 1937 yılında Anayasada yapılan değişiklikle "Halkçılık" umdesinin Anayasasının 2. maddesine girmesi suretiyle işlemeye başladığı kabul edilebilir.

Buna karşın 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarının Milli egemenliğin kullanılmasını açısından "Demokratik Devlet" kavramına verdiği değer ve anlamlar çok önemli farklar göstermektedir. 1924 Anayasa'sına göre, Millet, egemenliği ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi eliyle kullanır. Çünkü Millet'in yegâne ve hakiki mümessili O'dur. Oysa 1961 ve 1982 Anayasaları "Millet egemenliğini Anayasasının koyduğu esaslara göre yetkili organlar eliyle kullanır" hükmünü kabul etmekle, ulusal egemenliğin kul-

lanılması ve temsilinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin tek organ olma tekeline son vermiş, daha açık bir anlatımla ulusal egemenliğin kullanılmasında başka organlar kabul ederek Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu alandaki yetkisini çağdaş Anayasa hukuku doğrultusunda daraltmış ve kısıtlamaya tâbi tutmuştur. Buna karşın TBMM. Başkanlarının 1924 Anayasa'sında yer alıp bu gün değerini yitirmiş olan "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet'in yegâne ve hakiki mümessili olup Millet namına hakk-ı hakimiyeti istimal eder" hükmünü, her sene irat ettikleri nutuklarının bir köşesine yerleştirmeyi alışkanlık haline getirdikleri de dikkatlerden kaçmamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanma yeter sayısını, ulusal egemenliğin temsilini bozacak biçimde düşük sayılara bağlamanın hukukça savunulan bir yönü olmadığı ortadadır. Gerçi ülkemizde en başta parlamenterleri rahatsız eden sakat bir gelenek oluşmuş ve giderek daha katı bir duruma gelme eğilimi göstermiştir. Oluşan bu çarpık geleneğe göre, milletvekilleri, özellikle partilerine mensup olanların kişisel işlerini takiple ve hatta onların Ankara'ya gelmelerinde yatıp kalkmaları ve yiyip içmeleri (iaşe ve ibateleri)ni sağlamakla kendilerini yükümlü gören (istememekle birlikte) bir tutum ve davranış içine girmişler, buna bağlı olarak aylık ve ödeneklerinin yetmediğinden sızlanmışlar, ayrıca Anayasa hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığını (Anayasa Madde 11 ve 153) görmezden gelerek Anayasaya aykırı davranışlara girmişler ve hatta Cumhurbaşkanı'nca kendi aylık, ödenek ve emeklilikleriyle ilgili yasanın bir daha görüşülmek üzere geri çevrilmesini unuttuklarınızı da ekleyin biçiminde anlamışlar ve kamuoyunda ağır eleştirilere maruz kalmışlardır.

Milletvekilliğini Anayasanın yasakladığı imtiyazlı bir konuma getiren bu tutum, çalışması Millet Meclisi çatısı altında geçmesi gereken asıl parlamenterlik görevini, ikincil ya da üçüncül durumlara düşürmüş, tekrar seçilmek için gereken çalışmalar ise ön sıraya çıkarak ulusal görevin savsaklanması eğilimi, yerleşme istidatı göstermiştir.

Bu durumda elbette 1961 Anayasasının 86. maddesindeki, "Her meclis, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır..." hükmünü yeni Anayasalarda korumaya olanak olamaz. O halde Anayasalara konulacak amaca uygun düşen müessir yaptırım içeren emredici kurullarla bu çarpık geleneğe son verilmeli ve milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılmaları behemehal sağlanmalı ve bu yolla demokratik devlet ilkesi de gerçekleştirilmelidir.

Rahmetli Muammer Aksoy'un milletvekili olarak Meclislerin çalışmalarında gördüğü sıkıntıların bizzat içinde yaşaması ve bu durumun O'-

nun disiplinli geçen çalışma yaşamına yaptığı ters etki nedeniyle olsa gerek toplantı yeter sayısı ile Cumhurbaşkanı seçimindeki görüşüme katılmaz ve bunlara karşı çıkardı.

O'nun anısına duyduğum derin saygı nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanma yeter sayısını ve bununla özdeş olan Cumhurbaşkanlığı seçimini bu yazıma konu olarak alıyorum.

B) Prof. Dr. Muammer Aksoy'un Parlamenter olarak siyasal yaşama atılması aramızdaki hukuksal ilişkiyi yoğunlaştırmıştır. Uyuşmazlık Mahkemesinin yasasına beni harekete geçirmek suretiyle yaptığı katkıyı ayrı bir yazıda ele alarak kamuoyuna sunacağım. Burada sadece aramızdaki hukuksal ilişkiyi belgeleyeceğim.

“Sayın Prof. Dr. Muammer Aksoy

Türk Hukuk Kurumu Genel Başkanı — Ankara

Sayın Aksoy

Güven oylaması konusunda kişisel düşüncemi öğrenmek istediniz. Bu yazımda bu konudaki kişisel düşünce ve kanılarımı açıklamaya çalışacağım.

I — Bildiğiniz gibi, Anayasanın 103. maddesi, Bakanlar Kurulunun işe başlamasını ve bu evredeki güven oylamasını düzenlemiş sadece madde metninde “..... oylama yapılır” demekle yetinmiştir. Yani ne toplantı ve ne de karar yeter sayısı hakkında bir hüküm getirmemiştir. Oysa görev sırasında güven oylamasını tanzim eden 104. madde karar yeter sayısı hakkında açık bir kural koymakta “güven istemi, ancak üye tam sayısının salt çoğunluğuyla reddedilebilir” demektedir.

Öte yandan Anayasanın 86. maddesi “Her meclis, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Anayasada başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verir” kuralını getirmiştir. Açıklamaya gerek yoktur ki Anayasa, yeni kurulan hükümet hakkındaki güven oylamasını Anayasanın genel kuralına bağlı tutmuş, görev yapan hükümetlerin düşürülebilmesini, işin önemi ve istikrarın sağlanabilmesi mülâhazalarıyla daha büyük bir karar yeter sayısının oluşması ile mümkün olduğunu kurala bağlamıştır.

II — Anayasanın 85. maddesinde “Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Meclisler, çalışmalarını, kendi yaptıkları İktüzüklerin hükümlerine göre yürütürler” kuralı yer almıştır. Bu kuralda yer alan “Çalışma” kavramı kapsamının, işin başından sonuçlanmasına yani karara bağlanmasına kadar —karar dahil— bütün evreleri ve olayları kapsadığı açıktır. Meğer ki, Anayasada bu konuda ayırık bir kural yer almış bulunsun.

1 — Anayasa kural olarak oylama biçimleriyle ilgilenmemiş, bu konudaki düzenlemeleri İttüzüklere bırakmıştır. Bu kuralın istisnası olarak Anayasanın 92. maddesindeki “Bu halde açık oya başvurulur” hükmü gösterilebilir.

Öte yandan güven oylamasında hangi oylama türünün kullanılacağını, Anayasa ne genel ne de özel kurala bağlamış değildir. Bu konunun, Anayasanın 85. maddesi uyarınca yapılması gereken İttüzüklerde kurala bağlanması doğaldır.

Millet Meclisi İttüzüğünün incelenmesinde görülen şudur:

Tüzüğün 115. maddesi oylamanın üç biçimde yapılacağını kurala bağlamıştır: bunlardan birincisi işaretle oylama, ikincisi açık oylama ve üçüncüsü de gizli oylamadır.

İttüzüğün 116. maddesi, işaretle oylamanın hangi hallerde yapılacağını göstermektedir. Bu hükme göre Anayasada, kanunlarda ve İttüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün konularda kural olarak işaret oyuna baş vurulacaktır ve İttüzükte işaret oyuyla halledilmesi belirtilen hususlarda oylama işaretle yapılacaktır.

İttüzüğün 118. maddesi de açık oylamanın zorunlu olduğu halleri göstermiş ve 119. maddenin birinci fıkrası da “Anayasa, Kanunlar ve İttüzük gereğince işaret oyuna yahut gizli oya baş vurulması zorunlu olmayan hallerde” açık oylama yapılmasını en az beş milletvekilinin yazılı istemine bağlı tutmuştur.

Sözü edilen İttüzüğün 123. maddesinde de gizli oylama düzenlenmiştir. Bu hükme göre, Anayasa veya Kanun gereğince açık oylamanın zorunlu bulunduğu hallerde veya İttüzüğün işaret oyuyla hallinin zorunlu olduğunu belirttiği konularda yahut açık oylamanın İttüzük uyarınca istem üzerine yapıldığı hallerde, gizli oylama yapılamıyacak; bunun dışında kalan hallerde, on beş milletvekilinin gizli oylama yapılmasını istemesi ve bu istemin Genel Kurulca kabul edilmesi koşulu ile gizli oylama yapılacaktır.

Maddenin yazılış biçiminden ve içeriğinden anlaşılan odur ki, Anayasanın ve yasaların düzenlemediği, sadece İttüzüğün açık oya sunulacağını belirttiği konular, İttüzüğün öngördüğü yöntem içinde ve Meclis kararıyla gizli oya sunulabilecektir.

Millet Meclisi İttüzüğünün güven oylamasını düzenleyen 105. maddesinin son fıkrasında “... güven oylaması açık oyla genel hükümlere göre yapılır” denilmektedir.

Bu hükme göre, güven oylaması açık oy biçiminde yapılacaktır. Fıkra da geçen genel hükümler deyimi üzerinde de kısaca durmak gerekmiştir. İktüzüğün çeşitli maddelerinde ve örneğin 105. maddenin kimi fıkralarında bu deyim kullanılmaktadır. Birinci fıkranın son tümcesinde "Bu görüşme sırasında genel hükümler uygulanır" denildiği gibi.

Millet Meclisi İktüzüğünün Birinci Kısım, Genel hükümler ve tariflere ayrılmıştır. Maddelerde bahsedilen "genel hükümlerin" İktüzüğün genel hükümleri olduğu düşünülebilir.

SONUÇ:

Anayasa, Güven oylamasının biçimi ve oyun kullanılışı hakkında bir kural getirmemiştir. Millet Meclisi İktüzüğü Güven oylamasının açık oyla yapılacağını buyurmakta ve aynı Tüzüğün 123. maddesi de açık oylamaya bağlı tuttuğu konularda gizli oylama kararı alınabileceğini belirtmekte ve bunun yöntemini göstermektedir.

Açık oylamanın karşıtı yani zıddı, oyun kapalı olmasıdır. İktüzük buna gizli oy demektedir. İktüzükte yer alan kurallara göre, güven oylamasının gizli olarak yapılması önerisinde ve bu önerinin Millet Meclisinde kabul edilmesinde ne Anayasaya ve ne de İktüzük kurallarına ters düşen bir yön olmadığı ve konunun tamamen parlamentonun takdirine taalluk ettiği kanısındayım. Saygılarımla. Ahmet H. Boyacıoğlu Anayasa Mahkemesi üyesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı."

C) CUMHURBAŞKANLIĞI seçimi, bir süre kamuoyunu çok yakından ilgilendirmiş olmasına karşın ne yazık ki hukuksal yönü bilimsel çevrelerde yeterince aydınlığa kavuşturulmuş değildir. Bununla birlikte "Cumhurbaşkanlığı seçiminin" ortaya çıkardığı sağlıksız durumun tamamen düzeldiği de söylenemez. Örneğin Körfez krizi nedeniyle Cumhurbaşkanının yakın tarihte Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi parti liderlerini Cumhurbaşkanlığı köşküne davet çağrısına yalnız iktidar partisi Başkanı uymuştur. Bu olay bile, Cumhurbaşkanlığı seçiminin güncelliğini daha uzun süreler koruyarak kamuoyunun gündeminde kalacağını göstermektedir.

Bu nedenle, 1961 ve 1982 Anayasalarının konu ile ilgili hükümlerinin karşılaştırılması ve mukayeseli hukuk metodundan da yararlanmak yoluyla yürürlükteki Anayasa hükmünün içeriğini saptamada en azından ilerde hazırlanacak Anayasa hükümlerine ışık tutulması yönünden yarar olduğu yadsınamaz.

Gerçekten 1961 Anayasası hükümleriyle üç Cumhurbaşkanı seçilmiş, başka bir deyimle Anayasanın Cumhurbaşkanının seçimiyle ilgili olan

hükümlerinin üç kez uygulanmış olmasına karşın, 1982 Anayasasının ilk defa uygulama alanına girmesi, zihinlerde bazı karışıklıklar yaratabilir ve yaratmıştır da. Daha açıklıkla söylenmesi gerekirse, 1961 Anayasasının üç kez uygulanmış olması, zihinleri, yeni kuralları öğrenme gereği duymadan eski kurallar doğrultusunda düşünmeye yolaçabilir. Bu durumda yanılığa düşmeden kaçınmanın tek yolu, her iki Anayasa hükümlerinin mukayeseli hukuk metodu ile incelenmesi ve gerçek amacın ortaya konulmasıdır. Hemen belirtmek gerekir ki, Yedinci Cumhurbaşkanı sayın Kenan Evren, Anayasanın 102. maddesi uyarınca yapılmış olan bir seçimle Cumhurbaşkanlığı görevine gelmiş değildir. O, Anayasanın Geçici Birinci maddesi uyarınca, Anayasanın Halk oyuna sunulması sonucu Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olarak kabul edildiğinin usulünce ilân edilmesiyle birlikte yedi yıllık bir dönem için Cumhurbaşkanlığı sıfatını kazanmıştır.

1961 ve 1982 Anayasalarının, Türkiye Büyük Millet Meclislerinin toplantı ve karar yeter sayılarıyla ilgili temel kurallarını birincisinin 86., ikincisinin 96. maddelerinde düzenlendiği görülmektedir.

1961 Anayasasının 86. maddesinin birinci fıkrasında "Her Meclis, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Anayasada başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verir" denilmiş olmasına karşın 1982 Anayasasının 96. maddesinin birinci fıkrasında "Anayasada, başkaca bir hüküm yoksa, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiç bir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz" biçiminde bir hüküm yer almaktadır.

İlk bakışta dahi her iki Anayasa hükmünün birbirinden çok farklı bir düzenleniş biçiminde olduğu göze çarpmaktadır. 1961 Anayasası Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde hangi konu bulunursa bulunsun toplantının yapılabilmesini, daha açık bir anlatımla oturumun açılabilmesini, üye tamsayısının salt çoğunluğunun Mecliste hazır bulunması koşuluyla bağlamaktadır. Bu durumda Meclis Başkanı, üye tamsayısının salt çoğunluğu hazır olduğu, Millet Meclisi 450 Milletvekilinden oluştuğuna göre, 226 üye toplantıya katıldığı takdirde oturumu açarak görüşmeleri başlatacak, konunun karara bağlanması için Anayasa ayrı bir karar yeter sayısı öngörüyorsa onun, böyle bir Anayasa hükmü yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu oyunun gerçekleştiğinin saptanması yeterli olacaktır. 1961 Anayasasının getirdiği toplantı ve karar yeter sayısı sistemi budur.

Acaba 1982 Anayasası da konuyu böyle bir sistem içinde mi düzenle-

miştir. Başka bir anlatımla toplantı yeter sayısını sabit tutarak karar yeter sayısını değişken mi yapmıştır.

Yukarıda da değindiğimiz gibi iki metin arasındaki düzenleme farklılığı ilk bakışta göze çaracak niteliktedir. İki Anayasanın metinleri arasında en büyük farkı oluşturan "Anayasada, başkaca bir hüküm yoksa" tümcesinin 1982 Anayasasında maddenin başına gelmesi, maddenin anlamını değiştirmeyen sırf bir yazım biçimi veya hatası olarak mı ele alınmalıdır? Yoksa, Anayasa Koyucu bu düzenleme biçimiyle, kendisinin saptadığı durumlarda "toplantı yeter sayısı ile karar yeter sayısı" arasında bir bağlantı kurarak birlikte ele alınması esasını mı kabul etmektedir. Burada elbette Anayasa Koyucunun konuyu düzenlerken istencinin ne olduğunun saptanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır.

İnceleme ve değerlendirme:

Hemen belirtelim ki, Anayasa hükümleri de, öteki yasa hükümlerinde olduğu gibi, usulünce yürürlüğe konulmakla Anayasa Koyucunun iradesinden soyutlanarak bağımsız bir nitelik kazanırlar. Bununla birlikte Anayasa Koyucunun bir hüküm düzenlerken güttüğü amacın saptanmasındaki yarar da gözden uzak tutulamaz. Bu nedenle Anayasa Komisyonunun 96. maddeye ilişkin gerekçesinin incelenmesindeki fayda açıktır.

Bu maddenin gerekçesinde, 1961 Anayasasının 86. maddesinin uygulandığı dönemlerde Meclis toplantılarının ve karar alma zorluklarının ortaya çıkması nedeniyle bunların yeniden gözden geçirildiği belirtildikten sonra şu açıklamaya yer verildiği görülmektedir:

"Yeni düzenleme şöyledir: 1 — Anayasada başka bir hüküm mevcut değilse Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte biriyle toplanabilecektir. 2 — Türkiye Büyük Millet Meclisi yukarıdaki şartlarda yaptığı toplantıda, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar alabilecektir. Karar yeter sayısı hiç bir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamayacaktır."

Gereğede bundan başka, Anayasada belirtilen haller dışında Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmasının kolaylaştırılmış olduğu açıklanmaktadır. Gereğedeki bu açıklık karşısında, Anayasanın öngördüğü ve özel düzenleme yapma zorunluğu duyduğu durumlarda Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantı yeter sayısının ne olacağı sorusunun yanıtını da bulmak gerekir. Gereğedeki anlatım biçiminden, sade durumlarda Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantı yapabilmesinin kolaylaştırılmış olmasına karşın, Anayasanın öngördüğü hallerde bir kolaylık değil işin önemiyle oranlı bir toplantı yeter sayısının öngörüldüğü izlenimi doğmaktadır. Anayasanın özel hüküm sevkettiği hallerde konuya 1961 Ana-

yasının öngördüğü sistem açısından bakmaya ve “her halde” Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının üçte biriyle toplanabilir demeye yukarıda sözünü ettiğimiz Anayasanın yeni hükmünün yalın biçimi engel olur. Herkes tarafından bilinir ki Anayasalar abesle, boş, değersiz ve gereksiz şeylerle uğraşmazlar; düzenledikleri hükümlerin belli amaçları vardır. Bu nedenledir ki Anayasa hükümleri yok hüküm (haşiv) biçiminde de görülemezler. O halde, Anayasada eski hükümden değişik bir biçimde yer alan yeni kuralın amacının saptanması, iki kuralın anlatım biçimindeki farklılığın ve değişikliğin açıkça ortaya konulması gerekmektedir.

Elbette 1982 Anayasasının “tepki Anayasası” olma özelliğini de gözden uzak tutamayız. Nitekim “Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren’in Türk Milletine açıklaması”nda “... 22 Mart 1980 tarihinden beri siyasi çıkar hesapları ile çıkmaza sürüklenen Cumhurbaşkanlığı seçiminden dolayı içinde bulunduğumuz buhran ile mücadelede en kıymetli unsur olan zamanı fütursuzca harcamışlardır. Dünyanın hiç bir ülkesinde Cumhurbaşkanlığı makamı ve seçimi bu kadar hafife alınmamış ve bu kadar zaman boşa harcanmamıştır”¹ denilmektedir.

Yaşanan olaylar, elde edilen deneyimler, ilgili ve yetkililerin açıklamaları, Anayasa Koyucunun düzenlemeyi 1961 Anayasası gibi ele almadığını ve yaklaşımının çok değişik olduğunu açık seçik ortaya koymaktadır.

Anayasanın 96. maddesinin yazım tarzı ve düzenleniş biçimi “Anayasada başkaca bir hüküm yoksa” kuralının hem toplantı ve hem de karar yeter sayısını kapsamı içine almakta, Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu gerekçesi de bunu doğrulamaktadır.

Varılan bu sonuç karşısında kimi çevrelerce Anayasanın 102. maddesinde, Cumhurbaşkanlığı seçimi için toplantı yeter sayısı hakkında özel bir hüküm öngörülmemiş olduğu öne sürülerek, 96. madde hükmü dışında başka bir toplantı yeter sayısı aranamaz yolundaki sav üzerinde de kısa da olsa durulması gerekmektedir.

Yukarıda da açıklıkla belirtmeye çalıştığımız gibi Anayasanın 96. maddesinde ifadesini bulan yeni hükme karşın, Anayasanın hiç bir maddesinde ayırık bir toplantı yeter sayısının belirlenmediği, yalnızca karar yeter sayılarının açıklanmasıyla yetinildiği görülmektedir. Nitekim Anayasanın 84., 94., 100., 105., 111., ve nihayet 175. maddelerindeki düzenleme bu biçimdedir.

¹ Resmi Gazete Gün: 12.9.1980, Sayı: 17103 Mükerrer.

Az önce belirttiğimiz gibi Anayasa hükümlerine gereksiz sözler olarak bakılamayacağına ve bunların gerçek anlamlarının saptanması zorunlu olduğuna göre, Anayasa Komisyonundaki açıklamalar da gözönüne alındığında Anayasa Koyucunun kendisinin saptadığı ayrık durumlarda toplantı ve karar yeter sayılarını özdeş hale getirerek bunları birleştirdiği sonucuna varılmaktadır. Üye tamsayısının üçte biriyle toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinden daha yüksek bir karar yeter sayısının çıkması, örneğin Cumhurbaşkanlığı seçiminde olduğu gibi üçte iki çoğunluğun sağlanması olanaksız olduğuna göre, varılan bu sonuç mantıklı, tutarlı ve Anayasa Koyucunun gerçek istencine uyan bir durum yaratmaktadır.

Toplantı ve karar yeter sayıları biçimsel Anayasa kurallarıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemindeki konuların görüşülmesine başlanabilmesi için birleşimin açılması, birleşimin açılabilmesi için de toplantı yeter sayısının sağlanmış olması gerekir. Karar yeter sayısı ise, usulüne uygun olarak açılmış bir birleşimde söz konusu edilebilir. Anayasa, böyle bir düzenleme ile, ayrı karar yeter sayısına bağladığı konularda, içinden o karar yeter sayısı çıkmayacak bir birleşimin açılmasını istemediğini bu düzenlemeyle açıkça ortaya koymuş olmaktadır. Mecliste grubu bulunan muhalefet partileri önceden ve resmen deklare ettiklerine göre, iptidaen saptanması ve bulunması ön koşul olan toplantı yeter sayısının sonradan gerçekleşebilir olduğu yolundaki sav da geçerliliğini tamamen yitirmektedir.

Bunun gibi Türkiye Büyük Millet Meclisinin içindeki muhalefet, durumu istismar eder ve Cumhurbaşkanlığı seçimini Anayasanın bu sistemi içinde engeller yolundaki olası savda da gerçek payı yoktur. Anayasanın 68. maddesinde siyasi partilerin demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez unsurları oldukları açıklanmaktadır. Demokrasi, çoğunluğun azınlığa tahakkümü değil bir fazilet ve uzlaşma rejimidir. Anayasanın II. Maddesine göre "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır". Bir Anayasa hükmünün kötüye kullanılabilir var sayımı ile ihmal edilmesi açık bir Anayasa ihlâlidir ki kesinlikle kabul edilemez.

SONUÇ:

Türkiye Cumhuriyetinin önemli özelliklerinden biri de "Demokratik Devlet" oluşudur. Son seçim yasalarının ulusal egemenliği ve Demokratik Devlet anlayışını zedelediği bir gerçektir. Kaynağını Ulustan almayan hiç bir organ demokratik değildir. Anayasanın 67. maddesine göre, "seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy..." esaslarına göre yapılır.

Matematiksel bazı hesaplamalarla demokrasinin temel taşı sayılan “genel ve eşit oy” ilkesinin bozulması durumunda ulusal egemenliğin ve demokratik devlet niteliğinin de zarar görerek bozulacağı açıkça ortadadır. Kanımızca Türkiye Büyük Millet Meclisinin üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanacağı hükmünü üçte birle toplanabilme durumuna getiren Anayasa hükmü de demokratik devlet niteliğini zaafa uğratmıştır.

Sonuç olarak şunu açıklamak gerekir ki, Cumhurbaşkanı seçiminin üçüncü oylamasına geçilebilmesi, yeni üye tamsayısının salt çoğunluğunun aranabilmesi için, ilk iki toplantıda iki toplanma yeter sayısının yukarıda açıkladığımız biçimde gerçekleşmesi, buna karşın sonucun alınmamış olması şarttır. Bu koşullar gerçekleşmediği sürece üye tamsayısının salt çoğunluğu kolaylığından yararlanma olanağı yoktur.